

Betænkning

Forslag til midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande.

(Afgiven i Lagtingets Udvalg den 20. April 1933).

Foranlediget af de ved Lovforslagets 1ste Behandling førte Forhandlinger anmodede Udvalget Hr. Landstingsmand J. Patursson om at komme til Stede i Udvalget og redegøre for sine under foranførte Behandling fremførte Ønsker.

Da det imidlertid under denne Forhandling i Udvalget viste sig, at de af Landstingsmand Patursson foreslåede Ændringer vilde medføre, at Lovforslaget overhovedet ikke kunde ventes gennemført, og den hidtidige Bemyndigelse for Regeringen til at give Tilladelse for danske Fiskerskibe til at drive Fiskeri i de grønlandske Farvande saaledes ikke vilde blive fornyet, frafaldt Landstingsmanden sine Ønsker, idet han erklærede sig indforstået med, at der ikke af Regeringen eller Udvalget kunde foretages videre i Sagen.

Udvalget indstiller herefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Fra Udlandet.

Den „ublodige“ tyske kontrarevolution.

Bladtitel: Politiske Flyktninger i Berlin Nord. „Vi jages som vilde dyr“. Rykke- og pistolterroren. Russiske metoder.

Berlin.

I susende fart for automobilene gennem mørke gater. Min ledsager sa ingen ting. Han havde klemt hatten dybt ned i pannen og trykket sig inn i innerste kroken av vognen. Plutselig for han sammen og skald over hele kroppen. Den vildeste redsel skrek ut av ansiktsstrekkene hans. Bilen hadde bråstoppet ved et hjørne. Fra sidegaten høstes et vedholdende ul fra en motorsykkel. Den passerte oss i stor fart, det var to SA-folk.

Chaufføren kjørte videre. Min ledsager holdt sig for hjertet og stønnet tungt. Så brøt han helt sammen og gråt som et barn . . .

— De må ikke tro at jeg er så feig! klynket han. Men dette liv gjør mig ett år eldre for hver dag som går. Jeg føler mig som en olding med mine 40 år . . .

Vi kjørte gate op og gate ned, såvidt jeg kunde skjønne i en ytterst ureglementert rute. Av og til mumlet min ledsager en ny ordre til chaufføren — den retteste linjen var nok ikke den beste veien frem til vårt bestemmelsessted. Jeg ante ikke hvor vi var og hvor vi skulde hen. Min ledsager hadde for sikkerhets skyld ikke villet fortelle mig det. »Et steds i Nordens«, hadde han sagt. »Det er best at De, dersom noe skulde hende Dem, ikke vet hvor De har vært i aften,« tilføiet han.

— De kan stole på mig, hadde jeg svart.

— Misforstå mig ikke. Men med de metodene SA har, kan de få den stummeste til å tale. — Nu må De ikke overdrive heller!

Min ledsager lo en hul, uhyggelig latter:

— Vent bare litt så skal De få se ting, som vil få håret til å reise sig på hodet Deres!

Endelig bad han chaufføren stanse. Vi befant oss midt i en stupende mørk gate, åpenbart et arbeiderstrøk. Vi hoppet ut, og bilen kjørte vekk.

— Det er enda ti minutters vei. Jeg tørde ikke kjøre helt frem. Man skal ikke stole på noen i disse dager.

— Mener De at naziene . . . Han avbrøt mig skrekklagen: — Nevn for Guds skyld ikke ordet nazi! Tenk om noen hørte oss! Si ikke et ord!

Han hadde åpenbart fått en voldsom skrekk i livet. Det var adskillig mer temperament i ham, da jeg traff på ham en time i forveien, i nærheten av Alexanderplatz. Da var naturen øiensynlig gått over disse ukers optuktelse, for han var kommet i voldsom trette med en mann, hvis nazisympatier var åpenbare, en arbeider for øvrig. Det dannet sig et oplop omkring de to kampaner, og det var i siste oieblikk en mann hadde trukket min ledsager til side og hvisket noe, hvorpå han oieblikkelig trengte sig ut av mengden og tok en trikk. Jeg entret samme vogn, og steg av, da han forlot den.

Det varte en lang stund for det lyktes mig å overbevise ham om at jeg ingen onde hensikter hadde, men bare ønsket å få vite en del om det som foregikk i arbeiderkvarterene i Berlin. Jeg måtte gi ham passet mitt i pant, for han riktig trodde mig. Det var visst forresten et brev fra »frisinne landsforeningen« i Stockholm, som overbeviste ham, for han kunde litt sprog, og gikk med på, at »frisinne« betydde »freisinnings«. Han fortalte mig, at den mann, som hadde trukket ham til side på gaten hadde hvisket:

— Kammerat, der er sendt bud til nærmeste SA-lokale.

— — —

Endelig var vi fremme. Vi stod foran et nokså skummelt utseende hus. Han trakk postnøkkelen frem, og etter å ha sett sig forsiktig om, åpnet han, skjøv mig hurtig foran sig, og stengte porten raskt. Vi fanlet oss opover en baktrapp, skulde helt op i femte etasje. Så stod vi foran en dør. Han banket fire ganger, først et sterkt slag, så to svake, deretter et sterkt. Jeg hørte at det kom noen til døren:

— Wer da? — Schönes Wetter (vakkert vær)! var det forbløffende svar fra min ledsager.

Døren blev åpnet. En ung, velkledd dame møtte oss. Hun så forbauset på mig.

— En flyktning? spurte hun min ledsager.

— En utenlandsk journalist, han er patent, vær ikke redd!

Vi gikk innenfor. Døren blev forsvarlig låst, en tykk bom blev anbragt på innsiden. Så blev jeg ført inn i en stue . . .

Hvad flyktningene fortalte.

Det lille værelse var fullt av mennesker, der var 14 ialt. Noen satt ved et stort bord, enkelte lå, dels på flatseng på gulvet, dels på en sofa og i et par senger som var stuvet sammen.

Min ledsager presenterte mig. Han fortalte at jeg gjerne vilde ha opplysninger om nazi-terroren. Men først skal vi vise ham de sårede, mente han.

Han førte mig bort til en av sengene. Der lå en blottende ung mann med hodet innhyllt i bandasjer. Han var våken, men orket ikke snakke tross.

— Vår norske venn vil gjerne overbevise sig ved selvsyn om hvordan den »fredelige« revolusjon i Tyskland har artet sig.

— Gå ut et oieblikk, Sonja, avbrøt han sig selv.

Den unge damen gikk stille inn i siderummet.

— Her ser De hvordan man behandler en loydlig sosialdemokrat, som stemte på Hindenburg. S er riksbanner-mann, student. Vi er redd for hans syn. SA har en forkjærlighet for våre oiner. Man slo ham med stålris over oinene, til ansiktet var en eneste blodkake. Det var den 9. mars.

— Nei, den 10. mars var det, mumlet den syke.

— Men det var ikke bare hans ærlige ansikt som fikk ugdjeld. Se her! Han trakk forsiktig teppene av ham. S stonnet.

— Nei nei, bare ikke bry Dem om det, sa han, da jeg mente det kanskje var best å la være. De skal se den nakne sannhet!

Han la sig på siden, min ledsager trakk varsomt hans undertoi til side. Ryggen var bedekket med lange, strimete arr som stammet fra gummikøller og lærpisker. Jeg fikk også se, at SA hadde behandlet andre legemsdelar på den gemeneste måte, men anstendighets-hensyn tvinger mig til bare å antyde svineriet.

— Og enda må S prise sig lykkelig mente min ledsager. Han slapp ut av SA-lokalet i levende live! Etter å ha behandlet ham med sine redskaper en halv time (i to skift) for han besvimte, kastet de ham på gaten utenfor Storm-lokalet. Han blev funnet på gaten av en arbeider, som tok ham hjem til sig. Senere fikk vi ham hit. Det var en Guds lykke at der ikke blev funnet papirer i hans hybel, alt var brent. De fandt intet da de kroppsvisiteret ham heller.

— Hvorfor bringer de ham ikke på hospitalet? spurte jeg.

— Hospitalet? Det er så usikkert å ligga der.

Den syke smilte matt:

— Lægen skriver i sine rapporter at patientens sår kommer av fall i trapper . . .

— Seks av oss som er her, har vært utsatt for slike trappehistorier, supplerte min ledsager. I sengen ved siden der ligger fru E., det er dr. E.s hustru (En av de 14). Hun var aktiv sosialist, og blev arresteret i sitt hjem. Dr. E. var gått ut, da det skjedde, og da han senere så SA-postene utenfor huset, vendte han ikke tilbake. SA underholdt sig med å mish . . .

— Hold op! Hold op!

Dr. E. var sprunget op av sin stol. Han var askegrå i ansiktet og skrek i fortvivelse.

— Nå nå, rolig, rolig. Det er sannheten vor venn vil høre!

— Men sannheten er så forferdelig! skrek den arme doktor . . .

Fru E. våknet. Hun hadde sovet og så sig forvillet om. Hun blev opmerksom paa mig og suklet:

— Et nytt offer?

— En utenlandsk venn, beroliget min ledsager. En journalist. Han vil fortelle om national-socialistenes terror i avisene.

Hun reiste sig halvt op i sengen og skrek ut:

— Så fortell, at man forfølger oss som vilde dyr, som man kan mishandle av lyst, ja nettop av lyst. Å, det er så gement så gement, hundegement!

Hun grov hodet ned i puten og skrek gudsjammerlig. Hennes mann forsøkte å berolige henne. Hun grep krampagtig om ham, som en som holder på å drukne og skalv over hele legemet.

En ung mann, en jøde, hadde hele tiden gått rastløs frem og tilbake i værelset. Han gikk bort til mig og satte ansiktet helt inn i mitt:

— Og så kan de skrive, at når vi en gang, når vi en gang skal hevne dette, når vi skal hevne dette . . .

Han brøt tvert av. Så helt uhyggelig ut. De svarte oinene hans gnistret. — Nu vet jeg hvad hat er . . .

— Se på ham som ligger der i hjørnet, på gulvet, fortsatte han. En ganske almindelig arbeider, som ikke har gjort en katt forted. Han har aldri vært politisk organisert. Ved en »misforståelse« blev han tatt med SA kunde ikke få beviser mot ham, men prygle ham skulde de allikevel. De vilde ikke tro at han ikke var marxist, og slo ham bevisstløs fordi han ikke »tilstod«. De vilde ha adresser på kommunister av ham. Men han tidde. De tvang ham til å synges »Deutschland, Deutschland aller alles«, mens han stod på få hev. Samtidig underholdt en SA-mann sig med å slå takten på hans rygg med en hundepisk. Så kastet de ham på gaten.

— Hvordan blev De grepet? spurte jeg arbeideren.

— Vi stod noen kamerater og talte sammen på et hjørne, det var ikke om politikk. Så kom en klick SA-folk, som i de dagene streift om på tokt overalt i arbeiderstrøkene. De slo ned på oss, kalte oss »forbannede marxister« og slepte oss med til nærmeste SA-lokale, det ligger like her ved. Jeg vet ikke hvordan det gikk de andre. Den ene var kommunist en annen har vært med i en Wellbühne-gruppe. De blev nok ikke sluppet ut igjen. Kanskje er de allerede i fangeleir.

— Var det ikke seks sårede dere haede? spurte jeg.

— Var unge jødiske venn er blitt helt bra igjen. Han blev tatt dagen efter valget. Han var tysk-nasjonal til den dag! Men det trodde ikke SA på! Nu går han bare og grubler og grubler over hevn.

Jøden stod og så ned. Han holdt hendene krampagtig fast i bordet, det rystet. Så sa han bort på mig og sa med hes og hufalull stemme, at det gikk kaldt nedover ryggen min:

— Der kommer en dag efter denne! Når det hat som brenner i hjemmene på denne kant av byen, når det regnskap skal gjøres op, som i disse dager er oppstilt, når de dreple og mishandlede krever soning, da, da, da!!!

— Der ligger også to i sideværelset, fortsatte min ledsager. Men vi kan ikke forstyrre dem. Den ene, en gammel jøde, er blitt halvgal. Jeg tror ikke han overlever det. Den anden er nettop bragt hit op. Doktoren frykter for hans syn. Men vi tør ikke bringe ham på hospitalet. Han står på den svarte listen.

— Svartelisten?

— Ja, alle som overhodet har hatt noen ledende eller underordnet stilling i arbeiderpartiene eller i de pasifistiske organisasjonene, står på svartelisten. Dessuten en hel del liberale og andre, som man vil kvitte sig med. De skal i fangeleir alle sammen. Eller i galgen.

— Hvor mange er blitt drept?

— Det vet man jo ikke. Tusener er forsvunnet. Kanskje er de i SA's private fengsler, kanskje er drept. Mange er avgitt ved døden efter mishandlinger, jeg kjenner 7 tilfelle, bare 2 av dem var kommunister. De to siste i Hedemannstrasse, der har de

verste eksesser foregått. Alle sammen er bare almindelige anonyme mennesker som bare familien og den nærmeste krets kjenner. Man vokter sig for å drepe de som alle kjenner. De skal få sin dom på »legals« måte.

— Hvad er hensikten med terroren?

— Man vil skremme livet av opposisjon. Forøvrig sitter jo nesten alle opposisjonsledere, som kunde være farlig for naziene, i fengsel eller de er flyktet ut av landet. Naziene har kvallt all motstand i fødselen. Nu står vi uten ledere, og vi vet det er livsfarlig å foreta de aller minste politiske skritt.

— Er det blitt bedre i de siste dager?

— Bedre, bedre!! Det er snart ikke flere å fengsle! Nu har man hugget kloen i de fleste, og så gjelder det bare i en fart å få laget passende lovbestemmelser, så man »legalt« kan terrorisere videre. Det er slutt på den uordnede, »spontane« terror. Men nu kommer den som er verre: Den som regjeringen organiserer med rettsapparatet! Tyskland skal forvandles til en eneste stor tukthusstat.

Ragnar Vold.

Efterspil fra „İsvirkis“ Sammenbrud.

So- og Handelsretten har pådømt en Sag mellem »İsvirkis« Konkursbo og »Færøsk Eksport« angaaende et Regnskapsmellm-værende paa 4916 Kr.

Grosserer Srened Jørgensen, »Færøsk Eksport«, fik i 1931 overdraget Eneforhandlingen af »İsvirkis« Produkter. Under So- og Handelsrettsagen har »İsvirkis« krævet Dom for at Tilgodehavende paa det nævnte Beløb for leverede Varer. Grosserer Jørgensen påstod sig fri-fundet med den Begrundelse, at da »İsvirkis« afsluttede Kontrakten, maatte Selskabet være klar over, at det økonomiske Sammenbrud var forestaaende. Ved Konkursen var han blevet påført et stort Tab, da han i Forvejen havde tilrettelagt en ret omfattende Salsorganisation.

So- og Handelsretten statuere i sin Dom, at der ikke paahvilede »İsvirkis« noget økonomisk Ansvar. Derimod blev »İsvirkis« Fordring kun anerkjendt for 1661 Kr. Og Sagens Omkostninger blev ophævet.

Fiskemarkedet.

»Føroya« Fiskaútflutnings-felag« meddeler:

21.—4.—33.

Barcelona: Ingen Tilførsel. Priser for 1. Klasses Klipfisk 96/102 Ptas. pr. 50 kg. Beholdninger af alle Klipfiskesorter 1400 Tons.

29.—4.—33.

Oporto: Tilførsel af fransk Lavée: 12 Tons. Priser for færøsk og islandsk Klipfisk: 233 Esc. pr. 60 kg. Priser for norsk Klipfisk: 233 Esc. pr. 60 kg. for newfoundlandsk: 231, for fransk Lavée: 195, for portugisisk Klipfisk 223. Beholdning af newfoundlandsk Klipfisk 1398, af alle Klipfiskesorter 1521. Markedet stagnerende. Kurs for 1st. (110,00 Esc. pr. 1 Pd.)

